

EAL DOĞU KARADENİZ'DE!

Sivas'a yolunuz düştüğünde her şeyden önce tarihin ve kültürün derinliklerine doğru yolculuk yaptığınızı anlayacaksınız. Görkemli bir geçmişe sahip olan Sivas özellikle 4 Eylül Sivas Kongresi ile tarih sayfalarında ki yerini biraz daha perçinliyor.

Sivas sadece geçmiş uygarlıkların izlerini değil Cumhuriyetin ayak izlerini de bizlere sunuyor. Her adım da tarih kokan bu şehri anlamak için burada biraz zaman geçirmek yeterli olacaktır.

Kongre merkezi, Çifte minareli medrese, şifahiyeye medresesi ve diğer tarihi mekanlar sizleri cezbediyor.

Erzincan; Yeşilin bolluğu, depremleri ve hâlihazır şehir merkezinin üç kez yer değiştirmesi, sevimli insanları ve büyük askeri yoğunluğuyla dikkati çeken bir ilimizdir. Birçok kez bulundum, dümdüz bir şehir düşünün, çünkü: depremler sonucu şehir her yenilendiğinde, şehir planlaması en iyi şekilde gerçekleştirilmiş ve sonuçta ortaya: pek yüksek binaları bulunmayan, dümdüz bir şehir çıkmıştır. Dümdüz ama çevresi dağlarla çevrilidir. Tabii bunun sonucunda, güneş geç doğar ve erken batar yani şehir de kasvetli bir hava hâkimdir. Tarih meraklıları için, Altıntepe önerilir.

Gümüşhane; Hititliler döneminden bu yana, madenleriyle ön plana çıkan şehir: daha sonraki dönemlerde, yine bu özelliğini korumuş ve Fatih Sultan Mehmet tarafından "Gümüşhane" olarak isimlendirilmiştir. Bu şehirde, tarih yaygın. Özellikle: bir zamanlar, burada yoğun bulunan Hıristiyan toplumu nedeniyle, manastır ve kiliseler var. Sırf bunlar mı? Hayır, yörede yaklaşık 50 civarında kale bulunduğu söyleniyor. Ben, bir kez bu güzel ilimiz ve çevresinde bulundum. Sizler de, mutlaka buraya zaman ayırmalısınız, gezilecek-görülecek güzel yerler var. Özellikle: Zigana ismi, burada öne çıkıyor.

Rize toprakları, genel olarak: dağlık ve engebelidir. Kıyı şeridi dardır ve çok sayıda akarsu tarafından kesilmektedir. Kıyı düzlüğünün hemen arkasında ise, yükselti birdenbire 150-200 metreyi bulur. Arazi, giderek daralan akarsu vadileri tarafından, derin bir şekilde yarılr.

Bölgede iklim; yazları serin, kışları ılıman ve her mevsimi yağışlıdır. Denizsel iklimin karakteristik özellikleri etkendir. Türkiye'nin en çok yağış alan ilidir. Yağışlar her mevsime, dengeli olarak dağılmıştır. Bu nedenle: Rize'de kurak mevsim yoktur. Kurak ay da yoktur. Evet, Rize'de kar yağışı da görülür. Toplam yağışın bir kısmının kar şeklinde düşmesi, akarsu rejimlerini etkiler. İlkbaharla birlikte, eriyen kar suları, akarsuların kabarmasına neden olur.

YOLU ÇETİN AYDER

Güneşin ışığı asfaltı parlatırken Trabzon'un Mersin ilçesinden yolculuğumuza başlıyoruz. Hava dayanılmayacak şekilde sıcak. Tüm halk denizle iç içe olmasına rağmen çalışanlar maalesef dayanılmaz sığa katlanmak zorunda.

Yolumuz yaklaşık 215 km. olduğundan çok yorucu oluyor. Akçaabat, Trabzon, Of, Çaykur'u geçerken yolumuzun çeyreğini bitirdik. Mola vermek için çay fabrikasının önünde durduk. Kafamızı yukarıya kaldırdığımızda güneşin yakıcı sıcaklığı ile bütünleşmiş çay ve tütün tarlalarını gördük. Rüzgârın ve denizin verdiği incelik onları sessizce titretiyor fakat denizden gelen rüzgâr insanları yeterince serinletemiyordu.

Mola verdiğimizde mahalden ihtiyaçlarımızı karşıladıktan sonra yola devam ettik. Sonunda yol ayrımı geldi ve Ayder'in o havası tütün kokan yollarından yukarıya doğru çıkmaya başladık. Kırıldığında tekrar ucuna basılan birer kalem ucu gibi takatimiz azalıyor fakat yolumuz

çetinleşiyordu. Yolun sol tarafında rafting yapan sporcular, yolu ihtişamlı hale getiriyordu. Yolda giderken çok ince, bir o kadar da tehlikeli köprülerden geçmeyi denedik. Nefesimiz kesilinceye kadar ilerledik. Derenin o kayalara çarpıp kıyıyı döven küçük fakat korkutucu dalgalarını derinden hissedinceye kadar devam ettik.

Önceden yollar, çamurdan geçilemeyecek kadar kötüydü. Şimdi yolların bir kısmı asfalttı, kalan kısmın ise bir bataklıktan farkı yoktu. Yolumuz git gide azalırken rafting merkezleri, küçük evler görünmeye başladı. Bu sırada yollar da çamurlaşmaya başlamıştı. Bir telefon geldi. Yakın bir akrabamız şarapnele yuvarlanmıştı. Artık bu haberi aldığımız için arabayı daha dikkatli kullanıyorduk fakat tehlike bizi buldu. Karşıdan koca bir yolcu otobüsü çılgın bir boğa gibi geliyordu. Çok yaklaştı ve kıl payı kadar mesafe ile yanımızdan geçti.

Yol bitti, oteller boy boy görünmeye başladı. Küçükken gittiğim bir otele girdik. Otel tamamen ahşap ve bu koku sözlerle ifade edilmez. Karşımızda Ayder ve Kaçkar Dağları vardı. Bir şey dikkatimi çekmişti: Orada yirmiden fazla otobüs vardı. Turistik bir yermiş burası.

Gezip görmeye doyamadığım bir yeri Ayder, çetin yollu Ayder .

Trabzon denince akla hemen ilk gelenler: hamsi, kemençe, fıkra ve elbette Trabzonspor. Bunlar: gerçekten buranın kültürünün temel parçaları. Bu muhteşem güzel, benim ülkemizdeki en beğendiğim şehirlerin başında gelen yöre, gezilmesi, görülmesi gereken bir yer.

Son zamanlarda Trabzon'da en çok dikkati çeken husus: müthiş bir kentsel dönüşümdür. Neredeyse şehir baştanbaşa yeniden imar edilmektedir. Ziyaretiniz de, zaten bunu mutlaka hissedeceksiniz, her yer de inşaatlar yükseliyor.

Uzungöl ayrıcalıklı bir doğa harikasıdır. Mutlaka görülmesi gereken bir yerdir.

Ordu şehir merkezi, Karadeniz kıyısındaki diğer birçok il ve ilçeye nazaran coğrafi bakımdan şanslıdır. Çünkü arka tarafı dağlık değildir, dağınık bir yerleşim görülür. Yani, şehir merkezi dağ ile deniz arasında sıkışıp kalmış değildir. Ordu şehir merkezinin arka tarafında çok geniş bir alan bulunur.

Ordu şehrinde, Giresun şehri yönünde çikolata fabrikası bulunur. Fabrikanın en önemli özelliği penceresiz olmasıdır. Giresunlular "Bizim fındığımız daha güzel ve lezzetli ve bu yüzden Fisko Birlik Giresun'da kurulu" derler. Ordulular ise "Bizim fındığımız daha güzel ve lezzetli ve bu yüzden Çikolata Fabrikası burada kurulu" derler. Fındık konusundaki bu çekişme sürer gider.

Teleferikle Boztepe'ye çıkmak; Boztepe'den Ordu şehir merkezini ve Karadeniz'i seyretmek bir başka güzelliştir.

Samsun, Türkiye haritasının şapkasını, denizden bir yorgan gibi üstüne çeken bir şehirdir. Bu şehrin tarihi de zengindir, kültürü de. Şu ilçelere bir bakın: Bafra, Çarşamba, Havza, Ladik, Ondokuzmayıs, Vezirköprü... Hangimiz bu ilçeleri duymadığımızı söyler? Cevap benden. Hiçbirimiz. Gerçi hiçbiri adı kadar büyük değil ama... İsterseniz bir de el değiştirdiği imparatorluk ve devletlere bakalım sırasıyla. Milattan önce 750 yıllarında Amisos adıyla kurulan bu küçük yerleşim yerinin macerası sırasıyla Pers, Makedonya, Pontus, Roma, Bizans, Danişment, Selçuklu ve Osmanlı hâkimiyetiyle devam etmiş. Mustafa Kemal'in 19 Mayıs 1919 tarihinde milli mücadelemizi başlatmak üzere buraya gönderilmesiyle, Samsun tarihimizdeki önemli yerini almıştır.

Samsun, müzeler yönüyle oldukça zengindir. Atatürk'ün eşyalarının sergilendiği iki müze var: Atatürk Müzesi ve Gazi Müzesi. Bunun haricinde tarihin kanatlarında seyahat etmek isteyenler için arkeoloji müzesini, Samsun'un kültürel gelişimini merak edenler için Etnografya Müzesi'ni tavsiye ederim. Atatürk'ün Samsun'a çıktığı gemi olan Bandırma Vapuru'nu da gezebilirsiniz. Ayrıca yemek yerken manzara seyretmek isteyenler için Amisos tepesi güzeldir.

Yeşilirmak, yüksek bir ovanın ortasında akan bir nehir. Nehir boyunca uzanan tarihi evlerin suya yansıyan görüntüleri muhteşem. Evet, Amasya, Yeşilirmak'ın iki yakasına kurulmuş. Yeşilirmak'ın kuzey kıyısındaki kale kalıntıları, kral mezarları ve Yeşilirmak arasındaki yerleşim alanı; dar. Bu yüzden, yerleşim ince bir şerit halinde uzanıyor. Şehrin asıl yerleşim ve gelişimi alanı ise, Yeşilirmak'ın güney kısmında. Evet, nehir tam ortadan şehri ikiye bölüyor. Dolayısı ile bol miktarda köprü var. Tam 7 tane.

- FERHAT İLE ŞİRİN EFSANESİ
- KRAL MEZARLARI
- AMASYA EVLERİ
- ŞEHZADELER ...